

Maria Kaisa Aula /kesk ym.: Lakialoite laiksi toimeentulotuesta

Eduskunnalle

ALOITTEEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Aloitteessa ehdotetaan, että toimeentulotukea koskevan hallituksen esityksen (HE 217/1997 vp) yhteydessä päätettäisiin toimeentulotuen siirtoa

koskevan kokeilun jatkamisesta vuoden 1999 loppuun saakka. Lakialoite on rinnakkaislakialoite mainitulle hallituksen esitykselle.

PERUSTELUT

Sosiaalihuoltolaissa on ollut vuoden 1993 alusta lukien voimassa väliaikainen muutos, joka on mahdollistanut toimeentulotuen ns. kaava- maista (normitettua) osaa koskevien tehtävien siirron kunnan sijasta kansaneläkelaitoksen hoidettavaksi. Kyseessä on ollut kokeilu, jonka tuloksia on seurattu hyvin kattavin selvityksin.

Nämä selvitykset ovat osoittaneet kokeilun tulokset hyvin myönteisiksi.

Asiakkaat ovat olleet tyytyväisiä voidessaan hoitaa asiansa yhdessä toimipisteessä. He ovat saaneet palvelun nopeasti.

Viranomaisten työ on helpottunut. Erilaisten päällekkäisten selvitysten tarve on vähentynyt, kun kansaneläkelaitoksen tietoja on voitu käyttää hyväksi. Tutkimusten mukaan selkeä enemmistö kuntien sosiaalijohtajista, Kansaneläkelaitoksen paikallisjohtajista ja työvoimatoimistojen johtajista piti siirtoa hyvänä ratkaisuna. Lisäksi sosiaaliryöön voimavaroja on kunnissa vapautunut varsinaiseen ennalta ehkäisevään työhön.

Merkittävää on, että kustannukset eivät ole siirron vuoksi nousseet.

Kaikista näistä hyvistä kokemuksista huolimatta hallitus on lähtenyt siitä, että kokeiluja ei voida enää jatkaa, puhumattakaan siitä, että kokeilut johtaisivat toimeentulotuen kaavamaisen osan siirtämiseen pysyvästi Kansaneläkelaitoksen hoidettavaksi ja valtion rahoitettavaksi.

Eduskunnan tulee nyt päättää mahdollisimman pian jatkoajan antamisesta kokeiluille. Ensi

vuoden aikana tulee valmistella toimeentulotuen normitetun osan myöntämisen ja rahoituksen siirto Kansaneläkelaitokselle. Kunnille jäisi alkuperäisen tavoitteen mukaisen tilapäisen, harkinnanvaraisen toimeentulotuen myöntäminen ja rahoittaminen. Tämä malli ja työnjako turvaisivat parhaiten myös sosiaaliryöön toimintamahdollisuudet kunnissa. Kokeilussa mukana olleet kunnat ovatkin korostaneet kokeilulain hyötyjä juuri tästä näkökulmasta ja olleet pettäneitä siitä, että joutuvat kokeilun päättyessä palaamaan aikaisempaan käytäntöön.

Ehdotammekin toimeentulotukea koskevan lain muuttamista niin, että toimeentulotuen siirtoa koskeva kokeilu olisi edelleen mahdollinen vuoden 1999 loppuun saakka. Kokeilun piiriin tulisi päästä kaikkien niiden paikkakuntien, joissa kunta ja Kansaneläkelaitoksen paikallistoimisto yhteisesti niin haluavat ja sopivat. Muodollisesti päätöksen kokeiluun hyväksymisestä tekisi edelleen sosiaali- ja terveystyöministeriö.

Aloitteen mukaan kokeilun jatkamisesta päätetään samassa yhteydessä kuin hallituksen esityksestä laiksi toimeentulotuesta (HE 217/1997 vp). Vaikka hallituksen esitys on käsittelyn pohjana, aloitteessa ei oteta kantaa sen sisällön puolesta.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että Eduskunta hyväksyisi seuraavan lakiehdotuksen:

Laki toimeentulotuesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään

1—18 §
(Kuten HE)

3 a luku

Toimeentulotukitehtävien siirtoa koskeva kokeilu

18 a §

Kunnissa voidaan kokeilla toimeentulotukitehtävien siirtoa kunnan viranomaisilta kansaneläkelaitokselle siten kuin tässä luvussa säädetään.

Kokeilun järjestämiseksi kokeiluun osallistuva kunta ja kansaneläkelaitos voivat sopia siitä, että kansaneläkelaitos määrääjän huolehtii osasta kunnalle lain mukaan kuuluvista toimeentulotuen antamista koskevista tehtävistä.

18 b §

Kunnan ja kansaneläkelaitoksen välisessä sopimuksessa tulee sopia ainakin:

1) missä laajuudessa ja minä aikana kansaneläkelaitos voi tehdä päätöksiä toimeentulotuen myöntämisestä ja takaisin perimisestä;

2) miten asiakkaille kunnassa tiedotetaan toimeentulotukea koskevien tehtävien järjestelystä;

3) miten kansaneläkelaitoksen palveluksessa olevia henkilöitä ohjataan toimeentulotukea koskevissa tehtävissä;

4) miten toimeentulotuen myöntämistä ja takaisin perimistä koskevien tietojen käyttö kokeilun aikana järjestetään sopimuspuolten kesken loukkaamatta asiakkaiden tietosuojaa;

5) miten toimeentulotuen maksamiseen tarvittavat varat osoitetaan kansaneläkelaitoksen käyttöön; sekä

6) miten kokeilun seuranta järjestetään.

18 c §

Salassapitovelvollisuuden estämättä kunnalla on oikeus toimeentulotuen antamista varten saada tiedot kansaneläkelaitoksen tekemistä toimeentulotukea koskevista päätöksistä.

Salassapitovelvollisuuden estämättä kansaneläkelaitoksella on oikeus toimeentulotuen anta-

mista varten saada kunnalta tarpeelliset tiedot toimeentulotuen hakijaa ja hänen perhettään koskevista toimeentulotukea koskevista päätöksistä. Kokeilun päätyttyä kansaneläkelaitoksen tulee luovuttaa toimeentulotukea koskevia päätöksiä sisältävät tekniset tallenteet kunnalle.

Edellyttäen, että tietojen säädetyistä salassapidosta ja suojauksesta huolehditaan, edellä 1 ja 2 momentissa tarkoitetut tiedot voidaan antaa teknisen käyttöyhteyden avulla. Siitä poiketen, mitä henkilörekisterilain (471/1987) 16 §:ssä on säädetty, kansaneläkelaitos voi käyttää toimeentulotukea koskevia päätöksiä tehdessään tuen antamista varten tarvittavia tietoja hakijan ja hänen perheensä taloudellisesta asemasta. Tietoja käytettäessä on varmistettava niiden virheettömyys. Tietoja voidaan käyttää vain siinä laajuudessa kuin niitä 56 §:n 1 momentin nojalla tulisi antaa sosiaalihuollon viranomaisille.

18 d §

Toimeentulotuen antamista kansaneläkelaitoksessa käsiteltäessä:

1) kansaneläkelaitoksen asiakasta ja hänen holhoojaansa koskee vastaavasti, mitä 39 ja 40 §:ssä säädetään sosiaalihuollon asiakkaasta ja hänen holhoojastaan;

2) muutoksenhausta kansaneläkelaitoksen sopimuksen perusteella tekemään päätökseen on voimassa, mitä 45 §:ssä säädetään muutoksenhausta sosiaalilautakunnan alaisen viranhaltijan päätöksestä;

3) kansaneläkelaitokseen sovelletaan tietoja ja selvityksiä annettaessa, mitä 56 §:n 1 momentissa säädetään sosiaalihuollon viranomaisista, edellyttäen, että tiedot ja selvitykset ovat tarpeen toimeentulotuesta päättämiseksi; sekä

4) 57 §:ssä säädetty salassapitovelvollisuus koskee vastaavasti kansaneläkelaitoksen palveluksessa olevia ja muita sen tehtäviä suorittavia.

18 e §

Kokeilun toimeenpanosta kansaneläkelaitokselle aiheutuvat toimintamenot luetaan sen omiksi menoiksi.

18 f §

Sosiaali- ja terveysministeriö hyväksyy ilmoitautumisen perusteella kokeiluun osallistuvat kunnat.

Sosiaali- ja terveysministeriö antaa tarvittaessa kunnille ohjeita kokeilun seurannasta.

19—27 §
(Kuten HE)

28 §

Voimaantulo

Tämän lain 1, 2, 3, 4 ja 5 luvut tulevat voimaan 1 päivänä maaliskuuta 1998.

Toimeentulotukitehtävien siirtoa koskeva 3 a luku tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1998 ja on voimassa 31 päivään joulukuuta 1999 saakka.

(3 ja 4 mom. kuten 2 ja 3 mom. HE:ssä)

Helsingissä 21 päivänä marraskuuta 1997

Maria Kaisa Aula /kesk
Matti Vanhanen /kesk
Vuokko Rehn /kesk
Kari Myllyniemi /kesk
Juha Korkeaaja /kesk
Markku Lehtosaari /kesk
Markku Koski /kesk
Seppo Kääriäinen /kesk
Liisa Hyssälä /kesk

Aapo Saari /kesk
Jorma Huuhtanen /kesk
Maija-Liisa Veteläinen /kesk
Eero Lämsä /kesk
Timo Kalli /kesk
Jukka Vihriälä /kesk
Armas Komi /kesk
Tero Mölsä /kesk
Mari Kiviniemi /kesk
Johannes Leppänen /kesk

Anu Vehviläinen /kesk
Aulis Ranta-Muotio /kesk
Juha Rehula /kesk
Kyösti Karjula /kesk
Matti Väistö /kesk
Anneli Jätteenmäki /kesk
Timo Järvilahti /kesk
Markku Vuorensola /kesk
Hannes Manninen /kesk

